

Ovosvjetski i onosvjetski plodovi vjerovanja u Sudnji dan (Medina)

Hatib: dr. Abdulmuhsin ibn Muhammed el-Kasim

26. redžeb 1444. godine po Hidžri / 17. februar 2023.

Hvala i zahvala pripadaju Allahu, Njega hvalimo, od Njega pomoć i oprost tražimo, Njemu se utječemo od zla naših duša i naših ružnih postupaka. Koga Allah uputi, niko ga u zabludu ne može odvesti, a koga On u zabludi ostavi, niko ga ne može uputiti. Svjedočim da nema boga osim Allaha, jedinog, Koji nema druga, i svjedočim da je Muhammed Njegov rob i poslanik, neka su na njega, na njegovu časnu porodicu, njegove ashabe i sve one koji ih slijede u dobročinstvu Allahov mir, spas i blagoslov do Sudnjega dana.

Poštovani vjernici, budimo uvijek bogobožni i budimo svjesni da nas Allah vidi kada bilo šta radimo, javno ili tajno.

Uzvišeni Allah uspostavio je vjeru islam na postulatima bez kojih je čovjekova vjera neispravna, a jedan od tih postulata jeste čvrsto vjerovanje u Sudnji dan. Uzvišeni Allah iznio je u časnoj Knjizi činjenice u koje je nužno da vjernik bude čvrsto ubijeđen, činjenice poput toga da Uzvišeni ima mogućnost da stvori sve postojeće ni iz čega, da sve stvoreno oživi nakon što ih usmrti, te da je u stanju stvoriti životinje i darovati da rastinje nikne poslije kiše.

Svi vjerovjesnici podsjećali su svoje narode na postojanje Sudnjeg dana. Tako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, s vremena na vrijeme u svojim obraćanjima podsjećao svoje drugove na Sudnji dan i iznosio detalje koji opisuju kako će se račun polagati. On bi im to slikovito opisivao kao da to svojim očima vide.

Ibn Kajjim bilježi: "Sve hutbe Poslanika, alejhis-salam, obavezno su sadržavale zahvalu Allahu ističući Njegova savršena svojstva i velike blagodati, uz pojašnjenje islamskih propisa, spominjanje Dženneta, Vatre i Sudnjeg dana, i u kojima je ljudima

naređivao da budu bogobojažni, da imaju na umu šta izaziva Allahovu srdžbu i čime je On zadovoljan.”

Uzvišeni Allah uzeo je Sebi za obavezu da će sve što je na dunjaluku sazdano biti uništeno. Sudnji dan neće nastupiti sve dok cijeli kosmos, koga Uzvišeni u najboljem zdanju stvori i pripremi ga za Svoja stvorenja kako bi mu na dunjaluku ibadet činili, ne bude u potpunosti uništen. Sunce će utrnuti i svjetlost će svoju izgubiti. Mjesec će se pomračiti i sjaj će mu nestati. Zvijezde će svoju putanju izgubiti i s neba će popadati. Mora će se zapaliti i vatrom, umjesto vode, se ispuniti. Brda će biti srušena, a zemlja će se snažnim udarcima poravnati tako da ništa izvišeno na njoj neće ostati. Uzvišeni Allah uzeti će Zemlju u Svoju ruku kako bi pokazao Svoju veličanstvenu snagu i prevlast. Nebo će se rascijepiti i boja će mu se promijeniti. Uzvišeni Allah učinit da nebesa i Zemlju budu smotani, kao što kaže: “Oni ne veličaju Allaha onako kako Ga treba veličati; a čitava Zemlja će na Sudnjem danu u vlasti Njegovoj biti, a nebesa će u moći Njegovoj smotana ostati. Hvaljen neka je On i vrlo visoko iznad onih koje Njemu smatraju ravnim!” (Ez-Zumer, 67).

Uzvišeni Allah naziva Sudnji dan različitim nazivima kako bi ljudi iz toga uzeli pouku i bolje razmislili o tome šta ih čeka. Sudnji dan naziva se Danom kada će svako dobiti nagradu i kaznu shodno tome kako je radio, Danom strašnog suda, Danom polaganja računa, Danom gorkog kajanja, Danom kada će se svi sakupiti i Danom oživljenja. Kada Uzvišeni odredi da nastupi Sudnji dan, naredit će meleku Israfilu da puhne u rog, zbog čega će svaki oblik života biti okončan, a naknadno će sve ponovo biti oživljeno. Uzvišeni kaže: “I puhnut će se u rog, pa će oni iz grobova prema Gospodaru svome pohrliti.” (Jasin, 51)

Tijela stvorenja, koja su već istruhla, niknut će iz zemlje kao što biljke niču. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Uzvišeni Allah spustit će s neba kišu usljed koje će stvorenja niknuti kao što niču posijane biljke. Čovjekovo tijelo će u cijelosti istruhnuti, izuzev jedne koščice, repnjače. Iz te kosti bit će izveden ostatak ljudskog tijela na Sudnjem danu.” (Buhari i Muslim) Tako će Uzvišeni ponovo stvoriti ljudska tijela sa kožom i kosom, kao što su bila na dunjaluku. U časnom Kur'anu stoji:

“Onako kako smo prvi put ni iz čega stvorili, tako ćemo ponovo iz ništa stvoriti.”
(El-Enbija, 104)

Mrtvi će ustati iz svojih grobova prestrašeni. Prvi ko će ustati iz svog mezara bit će naš Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kao što i sam kaže: “Ja sam predvodnik Ademovih sinova na Sudnjem dana. Meni će prvom mezar biti otvoren.” (Muslim)

Tog Dana ljudi će biti goli i bos. “Prvi među stvorenjima bit će odjeven Ibrahim, alejhis-selam”, kako je spomenuto u vjerodostojnom hadisu koji bilježe Buhari i Muslim. Sva stvorenja: džini, ljudi i životinje, bit će sakupljena na zemlji kakvu ranije nisu poznavali niti dotad vidjeli. Uzvišeni kaže: “Na Dan kada Zemlja bude zamijenjena drugom zemljom, a i nebesa.” (Ibrahim, 48) Bit će proživljeni na crvenkasto-bijeloj zemlji na kojoj nema traga bilo čemu i koju će Gospodar učiniti ravnom poput ušavljene kože.

Ko život završi radeći jedno djelo, bilo ono dobro ili loše, bit će proživljen na Sudnjem danu čineći isto. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Svaki čovjek bit će proživljen radeći djelo koje je radio kad je umro.” (Muslim) Tako će na tom Danu određeni ljudi kojima je ranije darovana nagrada ili kazna zbog njihovih djela biti proživljeni radeći svoja posljednja djela na dunjaluku, drugi odabrani vjernici bit će u hladu darovanom od Uzvišenog Allaha u Danu kada neće biti drugog hlada, dok će nevjernici biti krajnje poniženi i jako preplašeni. Uzvišeni kaže: “Na Dan kada bude nepodnošljivo i kada budu pozvani da licem na tle padnu pa ne budu mogli, oborenih pogleda i sasvim poniženi bit će nevjernici.” (El-Mearidž, 34–44)

U Danu kada će sva stvorenja biti sakupljena, svi će oboriti pogled k zemlji, a duša će do grkljana doći: “Toga Dana srca će biti uznemirena, a pogledi njihovi oboreni” (En-Naziat, 8–9). Sunce će se približiti stvorenjima, tako da će osjetiti njenu vrelinu i početak će se znojiti shodno svojim djelima. Taj Dan će im postajati sve teži i teži. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Ljudi će se znojiti na Sudnjem danu do mjere da će im znoj biti u visini 70 laktova, a neki će potonuti u znoj do ušiju.” (Muttefekun alejhi)

Tog Dana ljudi će biti u mukama i brigama kakve više ne mogu podnijeti. Kada se stvorenjima oduži stajanje i ne mognu više na nogama biti, potražiti će nekog da im bude šefadžija, da se za njih zauzima kod Gospodara, kako bi Uzvišeni naredio da počne suđenje, čime će ovim trenutnim mukama doći kraj. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Ljudi će jedni drugima reći: 'Zar ne vidite dokle ste došli! Zar nećete potražiti nekog da se za vas zauzima kod Gospodara?'" (Muttefekun alejhi)

Tako će se zaputiti Ademu, alejhis-selam, tražeći od njega da bude šefadžija, ali će se on povući rekavši im: "Gospodar naš danas se rasrdio kako nikada ranije nije i kako nikada poslije neće." Ljudi će nastaviti obraćati se Nuhu, Ibrahimu, Musau, pa Isau, alejhimus-selam, a svi oni će se povući ponavljajući ono što je Adem, alejhis-selam, rekao. Potom će doći poslaniku Muhammedu, sallallahu alejhi ve sellem, a on će im reći: "Ja sam dorastao tome!" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dalje kazuje: "Krenut ću i stat ću ispod Arša, Prijestolja, pa ću pasti na sedždu Gospodaru i On će me nadahnuti riječima hvale i zahvale kakvima nije nadahnuo nikoga prije mene. Potom će reći: 'Muhammede, podigni glavu. Traži, bit će ti dato. Zauzmi se, bit će ti udovoljeno.' Ja ću podići glavu i reći: 'Moj ummet, Gospodaru, moj ummet!'" (Muttefekun alejhi)

Potom će Gospodar svjetova, Uzvišeni i Veličanstveni, početi suđenje među stvorenjima. Sva stvorenja stat će pred Gospodarom u redove poredana, kao što Uzvišeni kaže: "Pred Gospodarom tvojim bit će oni u redove poredani" (El-Kehf, 48). Uzvišeni će im se obraćati iznoseći im što su počinili i kakva su djela radili, paće od njih zatražiti da priznaju svoje grijeh. Vjerovjesnici će biti pozvani da svjedoče protiv svojih naroda, određeni meleki će svjedočiti, zemlja će svjedočiti o tome što je na njoj činjeno i organi tijela će svjedočiti. Knjige djela, u kojima su meleki pisari svako ljudsko djelo i riječ zapisali, bit će donesena. Tog Dana na vidjelo će izaći sve što je bilo skriveno. Uzvišeni kaže: "Tada ćete ispitivani biti, i nijedna tajna vaša neće sakrivena ostati." (El-Hakka, 18)

Sve što čovjek počini, makar to on lično zaboravio, Uzvišeni neće zaboraviti. Ništa neće biti izostavljeno i sve će biti prikazano, tako da niko neće moći svoja djela poreći,

upravo kao što u Kur'anu stoji: “Allah je o tome račun sveo, a oni su to zaboravili – Allah je svemu svjedok” (El-Mudžadela, 6).

Uzvišeni Allah jako će brzo svesti račune među stvorenjima. Pred Njim će sva stvorenja istovremeno račun polagati, što je moguće Njegovom sveobuhvatnom moći i snagom. Prvo za što će čovjek biti pitan na Sudnjem danu jeste tevhid, vjera u Božije jedinstvo. Potom će biti pitan o vjeri u poslanike, a zatim o namazu. Ukoliko to bude ispravno, sva ostala djela uzet će mu se u obzir, a ako to ne bude ispravno, onda će sva ostala djela propasti. Čovjek će tada sve izgubiti. U hadisu stoji: “Na Sudnjem danu čovjek se neće pomjeriti s mjesta dok ne bude odgovarao za četvero: za svoj život – u čemu ga je proveo, za svoje znanje – je li radio po njemu, za svoj imetak – kako ga je privrijedio i u šta ga je potrošio, i za svoje tijelo – kako ga je koristio.” (Tirmizi)

Čovjek će biti pitan za svaku blagodat koja mu bude darovana: “Zatim ćete toga dana za sladak život biti pitani sigurno” (Et-Tekasur, 8).

Na Sudnjem danu, ljudi će biti ili sretni ili nesretni. Sretan će biti onaj ko knjigu svojih djela dobije u desnu ruku, jer će lako račun polagati. On će se svojoj porodici i prijateljima vratiti sretan i nasmijan. Uzvišeni kaže: “Onaj kome bude knjiga njegova u desnu ruku njegovu data lako će račun položiti i svojim će se radostan vratiti.” (El-Inšikak, 7–9) Nesretnik će biti onaj ko dobije knjigu svojih djela u lijevu ruku ili iza leđa. On će se jako prepasti i reći će: “Kamo sreće da mi knjiga moja ni data nije” (El-Hakka, 25). Račun će pred Gospodarom teško polagati jer će za svako djelo, makar bilo kao trunčica, odgovarati i bit će za svako loše djelo, veliko ili malo, kažnjen. Uzvišeni kaže: “A onaj kome bude knjiga njegova iza leđa njegovih data propast će prizivati.” (El-Inšikak, 10–11)

Na tom teškom danu stvorenja će posvjedočiti Allahovoj pravednosti i Njegovom sveobuhvatnom znanju. Vjernici će posvjedočiti Allahovoj milosti, plemenitosti i darežljivosti. Vjernicima dobročiniteljima bit će darovana nagrada za njihova dobra djela, dok će vjernicima grešnicima biti plemenito oprošteno. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: “Uzvišeni Allah približit će Sebi vjernika, potom će ga

zastorom prekriti od drugih, pa će ga upitati: 'Da li se sjećaš ovog grijeha? Da li se sjećaš onog grijeha?' On će govoriti: 'Da, Gospodaru.' Kada prizna svoje grijeha i pomisli da je propao, Uzvišeni će mu reći: 'Ove grijeha sam ti sakrio od ljudi na dunjaluku, sada ti ih praštam.' Bit će mu darovana knjiga njegovih dobrih djela. A za nevjernike i licemjere, svjedoci će govoriti: 'Ovi su izmišljali laži o Gospodaru svome! Neka Allahovo prokletstvo stigne nepravedne' (Hud, 18)." (Muttefekun alejhi)

Na Sudnjem danu vaga će biti postavljena da se izmjeri težina djela stvorenja. Tako će im biti oduzet svaki argument i bit će im jasno da je Uzvišeni pravedan Gospodar. Uzvišeni u časnom Kur'anu kaže: "Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terazije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je to što ćemo Mi račune ispitivati." (El-Enbija, 47) Kome djela na vagi budu teška, bit će spašen, a kome djela budu laka, on će propasti.

Prema svim ljudima na Sudnjem danu postupat će se pravedno, a njihova vrijednost mjerit će se njihovim djelima i vjerom u srcu, bez obzira na njihovu tjelesnu snagu. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Na Sudnjem danu račun će polagati snažan i krupan čovjek, ali pred Gospodarom neće vrijediti niti koliko vrijedi krilo mušice." (Muttefekun alejhi)

Uzvišeni Allah je apsolutno pravedan, zbog čega će stvorenja imati pravo na odmazdu od drugih. Ko god učini nepravdu drugom, bit će doveden na tom teškom Danu, kad se računi svode, kako bi odgovarao za svoja djela. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Zaista će svako pravo biti vraćeno onome ko je obespravljen, čak će rogata ovca odgovarati za to što je ubola onu bez rogova." (Muslim) Tada će pravi gubitnik biti onaj kome budu oduzeta dobra djela i data drugome onda kad su njemu samom najpotrebnija. Poslanik, alejhis-salam, kaže: "Ko je nanio nekom nepravdu, uvrijedio ga ili nešto mu našao učinio, neka danas traži od njega halala (oprosta), prije nego što se dođe na Dan kada nema dinara, niti dirhema. Tada će biti uzimano od dobrih djela nepravednika u mjeri u kojoj je nepravdu učinio. Ako ne bude imao

dobrih djela, uzet će se od loših djela ovog drugoga, pa će njemu biti na leđa natovareno." (Buhari)

Na Sudnjem danu bit će i Havd, veliko i prostrano vrelo koje je Uzvišeni Allah darovao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem. U to vrelo ulijevat će se dvije pritoke iz rijeke Kevser koja izvire u Džennetu. Bit će dugo mjesec dana hoda, a široko isto toliko. Voda će mu biti bjelja od mlijeka, slađa od meda, a miris će joj biti bolji od miska (mošusa). Na njemu će biti okačene posude koliko je zvijezda na nebu. Ko se s tog vrela napije, nikada više žeđ neće osjetiti. Određena skupina ljudi, koja je u Allahovu vjeru uvela novotarije, bit će udaljena od Havda.

Kada Gospodar svjetova završi suđenje stvorenjima, ljudi će se zaputiti ka Džennetu ili će biti odvedeni u Džehennem. Vjernicima će biti darovano svjetlo koje će ići ispred njih i s njihove desne strane, a njegova jačina bit će shodno njihovim djelima. Tada će sirat-ćuprija biti postavljena preko Vatre, s koje se noge lako okliznu. Ljudi će preko sirat-ćuprije prelaziti shodno svojim djelima. Neki vjernici prelazit će preko nje brzinom treptaja oka, drugi brzinom munje, neki kao brzi vjetar, a neki kao ptica, neki brzinom rasnog konja. Sa strana sirata nalazit će se željezni lanci i kuke koji će obarati ljude s ćuprije. Neki će prijeći bez ogrebotine, drugi će biti ogrebani, a treći će u Džehennem pasti. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stajat će na kraju ćuprije i govoriti: "Gospodaru, podari selameta! Podari spas!"

Kada vjernici prijeđu sirat-ćupriju, bit će spašeni. Ali, prije ulaska u Džennet polagat će račun na mostu koji se nalazi između Džehennema i Dženneta. Na tom mjestu jedni će od drugih uzeti odštetu za nepravdu koju su pretrpjeli. Kada se u potpunosti od svega očiste, bit će im dopušteno da uđu u Džennet. Ipak, neće moći ući prije nego što dođe Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kome će se otvoriti džennetske kapije. On će prvi ući, potom će ući njegov narod, a poslije njih svi drugi narodi. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: "Na Sudnjem danu stati ću pred vratima Dženneta i tražit ću dozvolu da budu otvorena. Stražar će upitati: 'Ko pita?', a ja ću odgovoriti: 'Muhammed.' On će reći: 'I jest mi naređeno da tebi prvom otvorim, nikako nekome prije tebe.'" (Muslim)

Imajmo na umu, vjernici, da će Sudnji dan zasigurno nastupiti u predodređeni čas. To je dug, težak i iscrpljujući dan na kojem se javlja tegoba nakon tegobe. Tada će kosa novorođenčadima osijedjeti od strahota koje će vidjeti. Uzvišeni Allah naredio je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, da opomene svoj narod na dolazak tog dana. To je u Kur'anu spomenuto na nekoliko mjesta, a primjer za to su riječi Uzvišenog: "I opomeni ih na Dan tuge kada će biti s polaganjem računa završeno, a oni su ravnodušni bili i nisu vjerovali" (Merjem, 39); "I upozori ih na bliski Sudnji dan kada će srca do grkljana doprijeti i popriječiti se, kada nevjernici ni prisna prijatelja ni posrednika neće imati koji će uslišan biti" (Gafir, 18).

Razborit čovjek je onaj ko se pripremi za taj dan, koji ima na umu nedaće i nevolje koje dolaze, i koji se pokaje i traži oprost od Uzvišenog Gospodara. U časnom Kur'anu stoji: "O vjernici, Allaha se bojte, i neka svaki čovjek gleda šta je za sutra pripremio i Allaha se bojte jer On dobro zna šta radite." (El-Hašr, 18)

Imajući sve to u vidu, svaki vjernik dužan je da zna šta je Sudnji dan. Što više čovjek bude spoznao šta će se događati na Sudnjem danu, sve više će vjerovati i dobra djela činiti. Stalno i iznova trebamo se podsjećati na postojanje Sudnjeg dana i na važnost toga da uvijek radimo u svjetlu te spoznaje. Svaki čovjek nužno bi trebao znati o Sudnjem danu onoliko koliko je potrebno da mu vjera bude ispravna i da mu riječi i postupci budu u skladu s tim. Pravi sretnik je onaj kome Allah daruje uputu, a nesretnik je onaj koga Uzvišeni prepusti samom sebi.

Uzvišeni Allah, između ostalog, naređuje nam da donosimo salavat i selam na Poslanika: "Allah i meleki Njegovi blagosiljaju Vjerovjesnika. O vjernici, blagosiljajte ga i vi i šaljite mu pozdrav!" (El-Ahzab, 56).

Neka su Allahov blagoslov i spas na poslanika Muhammeda, te Božije zadovoljstvo nad četvericom pravednih halifa, drugim ashabima i svima onima koji ih slijede u dobru do Sudnjeg danu. Gospodar naš je, uistinu, od darežljivih najdarežljiviji.

"Gospodaru naš, podaj nam dobro i na ovome i na onome svijetu, i sačuvaj nas patnje u Ognju!" (El-Bekara, 201)

“Gospodaru naš, sami smo sebi krivi, i ako nam Ti ne oprostiš i ne smiluješ nam se, sigurno ćemo biti izgubljeni.” (El-A’raf, 23)

“Allah zahtijeva da se svačije pravo poštuje, dobro čini, i da se bližnjima udjeljuje, i razvrat i sve što je odvratno i nasilje zabranjuje; da pouku primite, On vas savjetuje.” (En-Nahl, 90)

Zato ime Veličanstvenog i Svevišnjeg Gospodara spominjimo, kako bi nam se smilovao, na blagodatima Njegovim zahvaljujmo Mu se, kako bi nam više darovao. Uzvišeni kaže: “Obavljanje molitve najveća je poslušnost! – A Allah zna šta radite.” (El-Ankebut, 45)

